

ACC. N:R M. 16612:1-70.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ingrid Nillbom
Härad: Lund Berättare: O. Fredrik Olsson
Socken: Lund Berättarens yrke: D. Hammarskjölds väg 13, Lund
Uppteckningsår: 1967 Född år 1895 i Lund

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stadstraditioner. s. 1-70.

LMF 126

(fickor.
s. 329-330.)

Skriv endast på denna sida.

M.16612.

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Oscar Fredrik Olsson
" födelseår: 1895
" födelseort: Levnad
" yrke: Typograf

Makes/makas namn: Sven Olsson
" födelseår: 1903
" uppväxtort: Skene
" yrke: Barnsköterska

Faders namn: Andreas Olsson
" födelseår: 1865
" uppväxtort: Gärdestänge
" yrke i staden: Maskinist
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: Lantarbetare

Moders namn: Sven C. Olm Olsson
" födelseår: 1865
" uppväxtort: Holmby
" yrke i staden:
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: Tjänstpiga

Farföräldrars yrke: Nattvakt o' Ostergårdens Skeglings
Morföräldrars yrke: Lantbrukare
Antal syskon: Tre

"Ja, professorsområdet
har alltid varit här uppe, Oshörs-
området. Det började byggas då
o. 1900. Det var speciellt område för
professorer och universitetsläsare, och sedan har
det ju utbyggt. Söder det var ju alltid
ett s.k. område för slummen, som vi kallade
för Nöden eller Yudeen, där ju allt judarna,
som kom från Ryssland eller från östern, öste-
rarna under oroligheterna där vid början
på 1900-tal, de bosatte sig där. Under de ören
hade vi nog den största judeförsamlingen här
i Lund. Så småningom flyttade de till Malmö, där
de nu har sin församling. Men många hade nog per-
gar ändå, fastän de var flyktingar, för så små-
ningom flyttade de över till Malmö och satte
upp affärer. De arbetade så småningom
upp sig och nu är många av dem fram-

stående affärsmän i Malmö. De hade en viss förmåga att arbeta fram sig speciellt inom affärsområdet. De flesta judarna bosatte sig där nere, eftersom hyrorna var billiga. Men efter hand de fick det bättre flyttade de till Malmö eller ut i stan, så sedan blev det inte så betonat. F.ö. fanns där inte några speciella kvarter eller så. Fast de som flyttade in till stan från landet, de tillhörde jag sjöar och mina försöldrar och som varit anställda vid lantbruk, både min mor och min far, hänskefolk. Sådana bosatte sig i regel i utkanterna, de gjorde de, för där var de billigaste hyrorna. Kötlevången hette de där jag bodde och det låg norr om dund, vid infartsvägen från Kärlinge vid vägen till dund och på vänstra sidan var Kötlevången.

vägen. Och Råby var också ett ställe där
inflyttade från landet bosatte sig och
och senare även ute på väster, utåt Värpinge.
Där fanns en gammal husnada s. k. Juktahusen,
där de bosatte sig. Och det var ju att det
var billiga hyror. Så småningom kom Smölyckan
eller s. k. "barackerna" på norra käll. De
byggdes längre fram på 1900-talet. Kvandings-
borg var där också ett kvarter som hette.
Det låg mer väster ut på andra sidan järn-
vägen. Där var också billiga hyror,
så det var arbetare, som bodde där, så-
dana som kom in från landet.
Industrierna började då också upp-
kom dessa förstäder med billiga
hyror. Och om fattiga folk bo-
sätte sig inne i stan, så var det
ju på söder, för de billiga

ACC. N:R M. 16612:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kyrornas skull och där judarna också bo-
satte sig. Jag kan inte erinra mig att det
förekom några allvarigare konflikter
med judarna. Men däremot allmänt;
folket hade fått man höra om judar det
kommer man nog aldrig ifrån. Det första
jag minns, att de hade ägg på judarna,
det var en gammal gubbe, som, när några
judar kom körandes och där var några
tjejer, som sprang efter, och den här gubben
skrek då: 'bara slå sten efter de rackar-
na.' Det märkte man ju redan som liten.
Ja, judarna de började genast med att
komma hit. Där var många fattiga
judar, som började som lumpsamlare.
De kom ut med sina kärror och så verk-
de ut och gick omkring som knallarna
och sålde pyggar, många av dem. Men så

måste där ha varit ättskilliga som fått kapital med sig, för rätt som de satte de upp småaffärer i Malmö, och deras barn utbildade sig, så de hade pengar till utbildning. Och så småningom blev de rätt så välklädda och reste till Malmö för de var anställda i affärer och rätt som de var satte de själva upp affärer där i Malmö.

Yde där kyfferna runt Kulturen där har huvudsakligen studenter bott. Jag var själv springpojke 1908, 1910 hos Håkan Olsson och jag var inne i många sådana där studentkyffar, och man kan inte se hur dessa studentrum såg ut. Små, små rum och bara plats för ett sängläge, en stol och ett bord. Och ibland delade de rum med en annan

kamrat, det var helt oförbrytt. De låg överallt
inne på gärdar och överallt bodde de.
Och i regel röskade de också, så de var så
rönt att komma in. Men då på
den tiden, så ^{där} frodades ett väldigt kaffe-
liv, så där var många som ^{för} omväxling
gick på dessa kafféer och sått där om
kvällarna. Där var särskilt ett kaffé,
som jag känner till, det var ett som
hette, Wieselgrens-Minner kaffé. Huset var
uppfört av nykterhetsföreningen men de
hade ett källarkaffé och där ner gick
skolpojkar och studenterna nykter.
Huset ligger precis bakom det är där
Sociala Högskolan är nu på Kiliansgatan
och så var det i källaren. Där var också
seminarier och ibland blandade sig
sådana där bohemer med dem. Men

det var bara manliga studenter, de kvinnliga höll sig lite mer avsides. Och så var där fler kaffe, där var Worsmans kaffe, där var flera kaffeen här, stann. Men det var mycket därför att bostäderna var inte så lockande att sitta i om kvällarna. Det var mycket vanligt att folk lydde ut till studenter på den tiden. Det gjorde alla, man ville ha lite bänkomst. Vi gick t. ex. i Möllevängen, vi hade två rum, och när vi barn blev lite mer vuxna, så lydde vi ut det ena rummet för seminarier. Man var i ett sånt behov av pengar på den tiden, att man försökte på alla sätt. Bostadsförhållandena på den tiden skulle man inte tala om. Jag kände en familj, de hade en enrummare, de var fem

brann och växte upp i den. Det var ganska vanligt då.

Mitt emot stationen låg för en av dunds största industrier, det var Karl ^{Holmbergs} Forbergss mekaniska verkstad, men den är helt borta nu. Denna fabrik stod länge tom och ett tag hade studenten kunnat en liten krevling teater därinne, sån här Bohème-teater. Jag såg t. o. m. Tolvskillingsoperan där inne. Men det är ju inte så länge sedan, det är nog en 15 års sedan.

Där nere i Nöden var det i regel en vånings hus och på en del var det vindskupor. Det var klänthus och de byggdes på bara marken i regel, så man kunde se hur fukten steg upp för väggarna, eftersom där i regel inte fanns några källare.

Jag kan inte komma ihåg

att det skall ha funnits några motsättningar
mellan människor i olika stadsdelar. Men
då hade ju liksom andra städer sina
ungdomsproblem, liksom nu. Det var
liger. Vi hade Spoletoysligan och Nöda-
ligan. Spoletoysligan den var från ett om-
råde vi hade här på norr. Och så Nöda-
ligan de var också ryktbara, de kom
där inne från Nöden. Jag har hört berätta
att poliserna de vågade inte regel inte,
eller gick endast i nödfall ner i Nöden.
Men jag kan inte säga att där var några
direkta sammanstötningar mellan de här
ligorna. Det har jag inte hört. Men
däremot var allmänheten rätt så rädda
för dem, när de stod så där i ^{kastade sig på} köpar och
Det var arbetarpojkar och de kom ju
från de fattigare områdena. På den

De höll sig i regel i sina resp. kvarter, där de var bosatta.

tiden hade de ju inga pengar och lite att
syssla med på fritiden. Och något som
jag minns särskilt från de åren, var att
det spelades mycket kort. De låg i
gröpar och spelade, för de skulle ju
bitta på något. Vanligast var nog tolva
och så auktion och tjugo-ett.

Man undrade att komma förbi de där
bigorna, men några allvarigare sam-
manslötningar, har jag inte hört om.

Men man skall inte tala om poliser
feir och nu. De var inte så många
feir och kunde inte behärska allt
som hände. Och där hände mycket
då, som aldrig kom fram. Jag följde
t. ex. med en byggare, som körde
ut öl 1907 till Bjärned med häst
och vagn och vi bunkade lämnat ut

öl till han gästgivaren Andees Yönsson
på Gamla Bjärröd. Och han visade oss
märken i väggarna där och sa, att det
är spår efter slagsmålen mellan drängar
och studenter på lördagskvällarna. Stu-
denterna kom från Lund och det hör-
de till programmet, att de skulle slüss,
och då använde de flaskorna, så att
det blev märken i väggarna. På sa
vi till gästgivaren, att det blir väl polis-
anmält. Polisänmält, sa han, här
finns inga poliser! De hade en fjärrings-
man, men han bodde långt därifrån.
Yag tror, att studenterna gick till
Bjärröd, då för bilen var man inte
rädd för att gå. Eller så ledde man
häst och skjuts. Men en mil var ingen-
ting att gå. Dalby - Lund var t. ex.

ett vanligt mål för studenter.

Mötte vängs boarna, vi brukade ofta gå upp till Mommentet och där brukade vi ligga och spela kort och fäst oss.

En annan plats var All helgona platsen, där vid Biskopsgården innan de byggde biblioteket där, så var hela det området en gammal park, där man fäst sig om söndagarna. Och så tog man matkorg med sig och låg och spelade kort. Sen om man skulle resa ut någonstans, då tog man i regel till Alnarp, det är det tidigaste minnet jag har, till Alnarps parken. Man tog med sig matkorg och så lekte man lekar, sista partiet ut och sårot. Det var ungdomar och de äldre kunde också vara med på det. Så kunde

det hända, att de skulle kitta på havet,
men då var det endast ungdomar,
som gick dit. Det var inte långt
från Alnarp ut till sjön, ju. Men
nu kommer det soliga i detta. Badade
de, så gick de bara ner och badade
och klädde sen genast på sig, eller
tvättade bara fötterna. Men något
strandbad fanns inte på den tiden i
min tidigare ungdom. Det hörde
icke till! O, nej! Strandbad tog inte
fart förrän första världskrigets slut.
Då började man läsa i tidningarna
om strandbad och gemensamhets-
bad. Men det väckte ju en väldig an-
stöt först. Och så hade vi ett ställe
till. Det var Fågelång. De anlade
nämligen två jämvägar. En dund-

Björred. Och när den var anlagd, så började hunda barna resa ut och bada på badhus, men där var inget vidare strandbad. Men där var ju badhus. Och så byggde de Hund-Revinge järnvägen. I Revinge hade vi ju förläggningsplats, södra skänningarna låg ju där. Första anhalten var Hårdeberga och sen var det Fågelsång. Det var ensäcken där då och dit kunde de ta. Det var till nöjesplats liksom Alnarpsparken. Så småningom byggdes där dansbana och så med tivoli. Man reste om morgnarna och hade matkorg med sig och så spelade gubbarna kort och så lekte man danslekar och hade väldigt roligt. Då blev folk på en plats. Den samhällsheten, som fanns då, den finns ju inte

nu. Alla kände varandra. Och sen kunde man tala om hela veckan hur roligt man haft på söndagen där. Och så kunde man ha spel med sig också, så man dansade riktigt efter dragspel. Vals och schottis och polka var det vanligaste. Sen kom så sminingom denna första moderna, det var ju den här, "Yvette i den gröna skog", två steg kallades den väl. Det var den första moderna, jag kan minnas, för den arveke från det vanliga. Den sjöngs först i Köperhamn och sen överförde de den hit också den här dansen. Det var den vanliga arbetarbefolkningen som reste ut till dessa ställen. Statsparken fanns inte då, den kom efter utställningen 1907. Men dessförinnan så låg där

innan för vollen något som hette 'Park-
bolaget' och där var restaurang och
där fästade de mera bryggn brygarna
här i Lund. Men statsparken blev inte
så populärt. Det hände någon gång, fast
mera sällan, att man tog med sig kaffe-
korg dit. Då satt man på vollen och
druck det. När jag var jag så hade de
föreläsningar tre gånger i veckan i Folkets
Park. Det var lördagar, söndag och män-
dag. Och på måndag hade de familjer och
barn föreläsningar. Och då var det mass-
vandring dit och de hade matkorgar med
sig. Och det var väldigt roligt, för de an-
ordnade tävlingar för barn, parkstyrelsen.
Och arbetarbefolkningen mötte upp så man-
grant hela familjen. De började tre
på eftermiddagen och höll på till 10 på

kvällen. Hela eftermiddagen var fullt för småt-
tingarna med tärningar. Där var säck-
löpningar och balansgång och hjul tärningar.
Det är ett av de roligaste och vackraste
minnen från man var pys här i Lund.
Och där kunde vara fina priser också.
Den som var gjuten för dessa tärningar och
som jag minns särskilt, det var en skräd-
lare Lindblom. Han tog hand om oss
barn på ett underbart sätt och var myc-
ket omtyckt. Speciellt de blyga hade han
ögonen på och tog hand om. På den
tiden gjorde de det av ideella skäl och
fick ingen betalning. Efter uppträderna
vid 7-tiden så gick i regel föräldrar och
småbarn hem och ungdomarna stan-
nade kvar och dansade. Och fina artis-
ter var där. Särskilt uppskattade var de

här bondkomikerna, som uppträdde med harmonika och sjöng sina bötar. En av de mest populära här i Skåne var Gören från Hyllie. Han uppträdde alltid med ett dragspel och det roade särskilt barnen. Han hette Göranron i sig själv. Och där var en som hette 'Svente i Flöna'. Han hade en otrolig förmåga att få fram den rätta stämningen. Han kunde spela fiol. Han hade han den på magen och kunde spela de mest rörande bötar man kunde tänka sig och på samma gång kunde han dra bötsar. Jag har aldrig hört dess motstycke. Det var mest såna här skojare bötar. Det trivdes folk bäst med då. Och den här Svente i Flöna spelade på värsta knapparna också. Och så kom där andra fina artister också. Där var särskilt en fin artistgrupp

konststyckebiten, Malmstensgruppen, som kom.

Om där var någon av visorna, som var speciellt rolig så brukade den sjungas. Jag hade en god vän, som om han hört en visa på lördagskvällen i Parken, så brukade han sjunga den nästan ordagrant för oss andra på söndagsmorgonen. Och så började ju snart grammofoonerna då så rätt bland de mera blygga. Och många av de där roliga visorna de kom i skillingtycke. De var de här positivspelarna, som hade dem med sig. De hade alltid en låda och i dem hade de s. k. lyckobrev med ett skillingtycke i på åtta sidor, tror jag. Och så kunde där ligga något annat i, en liten brosch eller en liten ring. När jag var barn fanns där många sådanta spelare. Men första världskriget gjorde slut på dem.

och efter kriget var det sparsamt med dem. Före 1914 var där också så många utlärn-
ningar, som gick om kring och spelade. Där
var inga förbud då. Där var italienare.
O, där kunde komma till hund en kupp
på 4-5 stycken och de spelade sållepipor
i regel. Men sån orkester var skalmeja
första melodien. Men positivspelare kom
där ju också. Men de trevligaste, tyckte
jag, de var, som spelade harmonika för
de var vackra bitar. Och harmonika det
kunde de här italienarna spela. Och
ibland kunde här komma en positiv-
spelare och ha en liten björn med sig,
en dansande björn. Det var ett ykte
på den tiden. Folk trivdes med dem,
med musike och det var en omväxling
på den tiden, då man inte hade mycket

nöje. Folk i allmänhet tyckte det var en
tillgång att få höra dessa musikanter.
De finaste musikanter, som gick om kring,
det var tyskar. Det var en kupp på 4-5
man och några rackare till att spela
och sjunga i stämmor. De spelade här
i Lund ända fram till första världsk-
riget bröt ut. Då åkte de ut och kom
aldrig igen. De var värda sina pengar
och fick också pengar av alla människor.
De gick in på gårdarna och så haglade
pengarna ner. Och tjänstefolk och
arbetare gav också. Den tyska kupp-
pens ledare hette Yubius och han var
alltid klädd i en slängkappa och släng-
de alltid slängkysar upp till flickorna i
husen. Denna kuppen var här i Lund
ända från 1808-1914, för jag minns de

spelade på dunna utställningen 1907 och
den följande gick de omkring ett bra
tag. På somrarna minns jag de spelade
på tivoli och dess emellan gick de om-
kring som gatumusikanter och även ut
på landet! Positivspelarna var nog i re-
gel svenskar, fast när där var djur med
i spelet var det nog utlänningar. Mye-
gel var det en dansande björn eller en
prapegöja. Men någon apa har jag all-
tid sett. Dessa gatumusikanter kan
man nästan säga, att de var 'propps'.
De var värda sina pengar och folk gav
dem inte pengar av medlidande. Man
tyckte det var en njutning att höra
dessa. Den första positivbit jag hörde
som liten, har jag starkt i minnet.
Det var La Paloma. Och så minns jag

och så en tysk 'Über die Weller' från min
barndom. Och tyskarna gick ofta visor
från Alperna i stämmor, som folk tyckte
mycket om.

Jag kände en trädgårdsmästare, som
hade trädgård på hela ~~det område~~ området, där
Ulrike dal nu ligger. Han heter Erik
Persson. Och där låg för en park, där de
shack brunn. Men det var långt innan
hans tid, antagligen i slutet av 1800-tal.
Där fanns sällskaps hus, har jag hört, och
det var antagligen för societeten. I min
barndom var en vanlig promenad väg att gå
till Monumentet och om igen för folk, som
bodde här i norra delen. Och där gick även
de s. k. borgarna. När vi om kvällarna stod
utanför, där jag bodde så kom även hem-
skap och tog den graterkuren. Jag tror

det var den vanligaste promenaden, om man på kvällarna skulle gå utan om stan. Och så för söderbor var det vanligt att gå ner och vända vid äm, Höjeå. Där låg de en rätt bra promenad för fotgängare redan tidigt. Folk sökte varandra för och sammanhållningen var mycket stor. T. ex. där jag bodde i Höllevången, där gick de ut om kvällarna och så satt gubbarna och berättade historier och gumorna stod och pratade för sig. De skulle alltid ha en liten vilostund då efter arbetet, lite samhörighet. Trä var då inte bebyggt i väster och i bland kunde man se ända ut till sundet. Och så sittade man på folk som pratade förbi. Och var där någon av grannarna, som kunde sjunga så sjöng de en bit.

Man hjälpte varandra ofta bland grannarna.
17e svängades till det, - fattigdomen hade
man ju gemensamt. Minna föräldrars första
bostad var ett gavelrum och så hade en
annan familj det andra gavelrummet i
huset och mittemellan var en gång och
där hade de ett spritkök, som de delade
på som kök båda familjerna och båda
hade två barn. Och där vi bodde hörde
det alltid till att om någon av grann-
arna hade tvätt dag, så bjöts hon
alltid på kaffe av en annan juu. De
flesta var förstärks hemmapisar, men det
hände man passade varandras barn.

Enne i stan kom det litigt farn, som
man kallade för 'vandringen på Buller'.
Det var Klostergatan och så gick de ner
till 'Borgens' ungefär, och där vände

de och gick omkring, och då gick de på andra sidan ~~den~~ Klostergatan. Det kallade de för 'Bullisvandringen'. Jag tror det var lite satir i det och det kommer från 'boulevarderna' i Paris. Det var mest ungdomar, som flanerade där och knöt kontakter. De gick dit efter arbets slut, men när dom kyrkans klockor slog nio, skulle alla vara hemma och så var där alldeles tomt.

Judarna som kom hit till Lund, de var i regel ortodoxa. När jag gick i småklasserna var där en judinna i min klass, och hon kom aldrig på lördagarna till skolan. Så har jag hört berättas, att när det var begravning, så sprang de efter rikvagnen, som skulle till Kalmår, där begravningsplatsen var, och

kastade sten, sa de. Men det var nog fel, det
var antagligen grus. Det ingick i judar-
nas riter. Jag umgicks mycket med en jude
här i stan och för en tre år sedan var
jag inbjuden på en begravning i Kalmar.
Eftersom de är konservativa, så tror jag
att det var likadant nu som för.
Man kom in i synagogen, men hattarna
tog man inte av, inga tavlor eller
dekorationer fanns där och inga kran-
sar heller. Och vid gravarna fick vi abso-
lut inte gå på jorden utan på en bräda,
som lagts där, och så fick vi och en ta-
lite mull med en skovel och lägga
ner på kistan. Det skulle symboli-
sera att alla var lika inför döden,
därför fanns det heller inga blommar.
Men jag vet, att ^{den} idem som bodde där när

i Nöden, väckte ofta judarnas avvikande seder ansöt. Det väckte ofta grannars nyfikenhet och misstänksamhet, det har jag ofta hört berättas. För var där välbärga gränser mellan folk. De där manschett-tykena de låg inte över konfekturer och sådana. Det betraktades som ett frägnsteg uppåt, när de t. ex. hade lyckats komma in i affärer och stod där. Studenterna betraktade man med en viss vördnad och respekt, absolut, även bland vanliga arbetarpojkar. Jag kan inte minnas där var några skämsyftningar mellan dem. Det var mer mellan studenter och ordningsmakt. Men däremot var det vanligt, när de gick i gymnasiet i Latinskolan och folkskolan. Där var battaljer där.

'Grisarna' kallade de latinskolepågarna.
Men vad de kallade folkskolepågarna,
det vet jag inte. Där var vilka bataljer
och mötöförringar. Jag gick själv på
Norra Skolan och där var en särskild
lärare som kallades 'pågapylare'.
De hade ju problem med en del svå-
rare element och då användes käpp
och ris mot de allra värsta av en
särskild utsedd 'pågapylare'. Det trä-
kiga var, att även de som hade svårt
att fatta ibland agades och de glömde
det aldrig. De som blev viktiga hant-
verkare hade man mycket respekt för.
På den tiden hade de ofta rest mycket
och de hade också hantverksprov på den
tiden i vissa yrken. Så här i dund stod
de alltid högt i kurs & ex-skreddare,

bagare och munnare, reste ofta till Tyskland
och även möbelsnickerare. Det hände liksom
till då. Men allt efter även guld- och silver-
hantverket, anseende. Mitt fack t. ex.
betraktades också som ett fint hantverk,
då när jag började, men så blev även
typografiet industrialiserat och specia-
liserat. Annars stod det högt i kurs och
låg inte över ^{många} andra yrken och hade särskilda
privilegier i gamla tider. Bön-
der det var ett särskilt kapital. Jag
hade ju släktingar på landet, och där
var jag ofta som liten pys. Min mor-
mor och morfar bodde i Hornby, det låg
1 1/2 mil från Lund. Och trots att man
var en 6-7 år gammal, så hände det
att man gick dit. Och så var kanske
en lille-bror med, och då drog vi ho-

nom i en pinnavagn. Och då var det ett
vetligt ärendet att komma ut på lands-
vägen. Man behövde inte komma mer
än en kilometer utanför stan, så började
alla man mötte att hälsa. De sa inget
utan tog bara huvudborden av eller
böckade. Folk ute på landet kom
sällan till stan. Bodde de en halv
mil utåt, så blev det nog bara en gång
om året, och de tyckte det var roligt
när det kom folk. Bönderna var gäst-
fräa. På den tiden hade de spår-
hus kall och i regel var de inte precis
så fattiga. De bakade bröd och hade
sitt fläsk^{riåbunden} och så byggde de sitt dricka.
Jag hade en farbror ute i Östra Torn och
det var sällan, utan att där satt nå-
gon nere vid dörren. Det var vagabon-

der och såna där lösa tyger. Och det var självskrivet, att de skulle ha lite mat där. Nere vid dörrarna i stugan där var en speciell bänke, och jag minns, där kunde de sitta ett par, tre stycken. Antagligen kallades den buffare bänken eller liggare bänken. Det var ytterst sällsynt man avstodade en människa. Om man inte ville ha dem sittande där, så fick de i varje lite bröd och fläsk. Och från mina besök hos mor för äldre än min jag särskilt, att de bodde i närheten av Kärvinge ån och på den tiden var där vid ån, vad man kallade för 'mador'. Det var ett strandparti, som en viss tid på året var översvämnat. Så gick vattenet till baka och på denna ängmark, som var ganska bred på båda sidor

om än, där blommade på vårkanten de
här ligaste strand växter, vild hyacinter,
liljor, ängabollar och kabbellek. Och så mitt
i detta där spåtserade storkar. Ybland
kunde där komma 6-7 storkar på rad,
när jag var liten pys.

Prästerna har man alltid sett upp till, när
jag var yngre, här i staden. Det fick man
inpräntat i sig. Och då när jag gick i
skolan, då måste vi obligatoriskt gå i
kyrkan i de lägre klasserna. Ybland frå-
gade vår läraren, vad prästen hade sagt.
Och det var ju rätt så svårt, för man
hörde så dåligt i. From kyrkan på den
tiden. Där var sånt eko. Det var på sön-
dagarna. Och lärarna hade man aktning
för. Där bodde ofta seminarister i Hölle-
vången och man hade aktning för dem, som

hade den för mönen att få läsa. Man såg
upp till dem och tyckte det var något
eftersträvars värt. Vi som flyttade i nittio
hund bodde ju i hyrda lägenheter och
man tyckte att fastighetsägarna stod i
en särskild klass. Men redan som barn,
minns jag, att man begrep inte riktigt
varför de var så rädda om sina julk-
trääd, de som hade så gott om det.
I Möttevången, där jag bodde, där var en
särskild dynasti, som betraktades som lite
mer, och det var släktarna. Där var
inte mindre än 4-5 stycken och de
ansågs lite för mögnare. De hade slakt-
bod och salteris nere i källarna. De sål-
de köttet på torget. De hade torgvagnar
stora, öppna i regel, ett par dagar i veckan.
De får nog räknas som medelklass.

Självva överklassen här i Lund, det var ju professorer och industriledarna. Det var väldigt avstånd. Grand Hotell i Lund t.ex. var det finaste hotell. Jag minns jag hade ett bröllofskande bud till en gäst där en gång, men jag motades i dörren och fick inte gå in. Någon stor medelklass fanns nog inte då. Kärnan intog någon slags mellanställning och så dessa slaktare, minns jag.

Några speciella folk namn kommer jag inte ihåg på ~~ett~~ speciella byggnader. Men däremot ute på öster på Brunnsgatan, där var ett hus, som kallades för 'Port Arthur'. Det fick sitt namn för att det byggdes på den tiden vid det Rysk-Japaniska kriget. Och så låg det ju ut öster och så var det ett sånt stort hus då.

Yttersta Örtens! De gamle säger än i dag
inget annat än 'Port Arthur'!

Närmast oss i Möllevången bodde en dansk
slaktare som hette Knuttersson och i bland fick
vi titta på när de slaktade. Hos honom gick
vi och köpte svinflott. Det åt man mycket,
för det var billigt. Det smatte smöret på
smörgåsarna, och så fanns det även särskilt
stekt flott att köpa. Det var mycket billigare.
Ibland kunde vi också köpa lite fläsk
och kött där, fast de hade inte egent-
ligen minuthandel. Och på den tiden
var inte grisfötter alls uppskattade, det
fick vi titta på köpet där av Fru Knutters-
son. Det var ringaktad föda på den tiden.
Egentligen var inte köttmedlet så förbar-
kat dyrt, som man skulle kunna tro.

Och häst kött det åt man inte. Det grävdes ner ovin hörligern. Först efter första världskriget kom det så smält i gäns här med häst kött. Men jag vet att då hade man ätit det länge i Tyrkland. Där åt de t. o. m. hund kött har jag hört. Jag vet inte varför man inte åt häst kött, om det ansågs orent. Men man fruktade det. Men efter första världskriget började de sälja det i handeln och då lagade min mor hästbiff och det var gott som sjutton. Och så gjorde mor häst rullader. Och det var gott. Någon propaganda för häst kött minns jag inte. Men det var så mycket billigare än annat kött, så därför började folk köpa det. Och så var det gott också kom vi underfund med. Och så var det ju så, att

folk hade svultit under krigstiden. Fast jag minns att man sa, att hästkött har man ätit länge i Tyckland och då började folk anamma det. Jag kom mycket tidigt i kontakt med tomater, för jag kände en trädgårdsmästare ^{blocke} från norr. Han visade mig sådana och jag hade aldrig sett sådana för. 'Vill du ha en,' sa han. Jag smakade men spottade ut det, för det var inte alls gott. Jag var väl en sju-åttio år då. (1906). Jag frågade honom vad de skulle användas till. Då sa han att sådana äter vi inte här nere, utan de skickas vi till Stockholm. Och där använder de tomaterna till soppor, minns jag han sa. Men längre fram började man så rätt äta tomater. Men då skulle det vara med salt och peppar till.

4 mitt hem åt vi aldrig det. Det var någon gång, om man kom bort på middag längre fram efter kriget. Då skrev de och vi myddet i bildningarna, om att de var hälsosamma och användes i utlandet. Men folk var väldigt ovägsa mot dem, men man kunde sig så småningom. Det första jag hörde om bananer var från folk, som reste ~~mycket~~ till Köpenhamn, där åt de mycket en frukt, som hette bananer. De sa, att den såldes på gatorna, och att det var så gott så. Bananer lärde de sig folk att tycka om fort, för det var ju gott. 4 Köpenhamn fanns de långt tidigare än här, ^{0.1.1910} fast de nog fanns ibland i de exklusivare butikerna för övre klassen, även o. världskriget. Och

så kom där, fast det var långt senare, grape-
frukt. Det uppskötte mig ju och jag
kändt, att det var en härlig frukt.
Folk grinade åt oss att vi åt det och
kunde inte begripa, att det var gott.
Vi köpte för 20 öre styck för ingen
ville ha sådana. Men i min familj när
jag var barn äts aldrig bananer. Men
till jularna fick vi apelsiner, nötter
och mandel. Apelsiner fanns bara att
köpa till jul då. Och man tyckte det
var så gott.

Gräns mat åt vi. Man utnyttjade all-
ting för en gris. Särskilt gott tyckte
jag hemlagad leverkorv var som barn.
Blodkorv tyckte vi också om. Men lagade
det själv, för det blev billigare. Och hon
gjorde också något som hetta korvud-

sylta av kurrudet på ett sviss. Under den
svåraste krigstiden hade de paltbröd
här. Då var det int om bröds medel
och folk svält ju. Då hade de sådana
läs nödserveringar, och där fanns palt
bröd. De kallades för folkpöte och det
kunde folk gå och där var billigt. När
det var som värst, blev man aldrig
riktigt mätt, för det var inget fett
i maten. Fisk, det var ett särskilt kapi-
tel, för det var så oerhört billigt. Och
så åt inte folk fisk. När jag var pojke
t. ex. så gick jag med mat till några hús-
gärds mästare från en matservering. Och
där hade de fisk en gång i veckan och
den dagen skulle även en annan rätt
serveras, för alla ville inte äta fisk.
När vi pågar gick i skolan, så hade vi

det som extra inkomst att gå med mat
till ett trädgårdsmästeri. Vi måste gå
upp en himma innan skolan började
för att hinna till matserveringen på
Griåbrödersgatan och hämta flukost.
Vi packar hemma skiftades om. Till
middag gick de på trädgårdsmästeriet
själva dit, då hade de en himma fisk.

Den salta sillen var fattig mans, för
det var så billigt och i bland även
stekt färsk sill. Jag kan gott säga
att varenda kväll åt vi hemma salt
sill och potatis. Det var så billigt.

Den långa arbetsdagen på 10 tim. for-
rade för lagade mat om dagen. Nå-
gon annan fisk åt vi aldrig. Vi köp-
te den i regel i närmaste hökeri. De
hade stora humnor där och vi köpte

några stycken var gång. På senare tider
sökte de även på Storget. Men så långt
gick inte vi. Så kom där ibland sil-
lare' med ruttbör och sålde den färs-
ka sillen. Och jag har hört, att i gamla
tider kunde kvinnor komma med
ruttbör ända från Vithög och köra
sillen in till dunet. När var en gam-
mal gumma, som berättade det i min
barndom, om sina otatiga turer.
Och ibland hade sillhandlarna, som
kom till oss ansjörvis med sig och
den hade de och i små kunnor och
sålde den helstovis och då tog de
med händerna ner i den och vägde
upp på betsmått och la den sen i paketet.
Jag tror de köpte upp fisken av fiskare
eller dessa gummar, som kom in i staden.

Sådana fätkar som markerit och åt betake-
tales som lyx. Men jag måste säga att på
den tiden fanns bios medlet som var absolut
billiga. Kött köpte vi i regel på torget
och där låg det fritt ute och folk gick
och kände på det, när de skulle köpa.
Hos slakteren var det ju bara flött och
mera stiftfäliga saker. Hjälte drack vi
^{från 6-7 års vildern} dagligen och skumme mjölk drack vi
mycket för det var så oerhört billigt.
Där uppe i Höllevången hade vi ett ställe
hos en bonde, där vi köpte mjölk. Tigan
mjölkade och så sålade hon mjölken och
så var det jäscht för försäljning. Det
såg vi ofta på. Men den vanligaste
målillsdrickan det var svagdricka.
Där kom det utkörare och sålde och
det var billigt, 5 öre literen. Fast det

smunade rätt fort. Men det var bara att
blunda och svälja. Han köpte på
ankare och så slog vi ^{ett}vi jävra på liters-
flaskor. Min far var på Bryggeriet
här i dund och blev så smärning om
marknaden där och han fick där s.k.
dagöl, minst 2 liter om dagen. Och
den ölen var lika stark som stark-
ölen är nu. Och det drack vi som
barn. Jag drack det ända tills jag
blev nykter. Vi drack väldigt mycket
då, för vi åt så mycket salt. Maten
fick ju saltas för att hålla sig, salt
fläsk och salt sill. Det var metoden
då eller rökning. Och till jularna
minns jag vi fick extra gott julöl,
det kyska mörka ölet. Där var inga
förelomrar mot att vi barn inte skulle

dricka öl. Det färdte föräldrarna aldrig
närmare på. Gjölle drack vi ändå dag-
ligen, fast skummjölle mest för kaffet
det var så bitligt. Kaffe, det var
den fattiges dryck. Men det var tunt
och i korsan var den vanliga till satsen.
I regel drack föräldrarna det på mor-
naden och eftermiddagen. Men
mor tog en kopp då och då under
dagen ibland. Hon hade egen kaffe-
kruka och så brände hon kaffet själv.
Hon köpte det rätt och la det i en
apparat, som då det ködes runt med
en vev. Den stod på spisen och det
rökte och luktade, när kaffet brändes.
Kaffet köpte vi i regel i höberiet här uppe.
På den tiden vet jag att de färgade
kaffet också. Det var modernt med

Blå Yava och Grön Yava. Jag var spring-
påg i en spekeri affär och, då hörde jag,
att det inte var äkta. Det fanns
kataloger med alla sorters olivka kaffe.
Mor kuggade kaffet på påse, som hon sjöls
syddes av stitna under kläder. Man druck
öfva, men så var det ju tvunt kaffe.

Grönsaker var väldigt billigt och det
hade vi, om vi skulle ha en billig sop-
pa. Vitkål stod alltid högt i kass till
soppan hos oss. Morötter, patsternackor,
persilja och lite kryddor hörde också
alltid till i soppan. Råa grönsaker åt vi
aldrig. Man tillredde allting. Gurka
dög bara inlagd i ättika. Mor kände
det på fingeret, och grönsaker var faktiskt
billigt på den tiden. Potatis ville vi
liksom ha säkrat för vintern, så det

Köpte mina föräldrar och lagrade i källaren.
Vi åt ju potatis varje dag vid alla mål.
På höstarna kom ofta vänner besökande
omkring och så lade potatis och vi köpte
från dem direkt från vagnarna hekto-
litervis. Något annat lagrade vi inte.
Mor krossade mycket vinbär. Det
koktas och hälls på flaskor, som prop-
pades till med harz. Hon kokte in
slingon och blå bär och så. Tillt köptes
på torget. Färdig lagad mat köptes ald-
rig. Det fanns inte, förän längre fram.
Det första jag minns var inlagda
grisfötter på 30-talet. Mor hade så
dåliga bakmäjligheter med dålig spis.
Men till jularna bakade hon alltid pep-
parkaker och klenetter. Annars blev det
bara någon gång till högtiderna.

Här i hund bildades tillslut en fin bageriförening. Det var den tidigaste kooperationen här, och den gick mycket bra. Den bildades i början på 1900-tal, när jag var liten pojke. Det bageriet låg vid Skolgatan - Råbygatan. Det var arbetare, som bildade den. Den kallades för 'bageriföreningen Ringen'. De ködde murning och sålde bröd, och när de kom så ringde de med en klocka. Medlemmarna i föreningen, mina föräldrar också, hade en bok och där stämpades, när de köpte bröd. I denna andelsbok stod deras namn och nummer. Och så fick vi utdelning en gång om året, ^{och på det vi köpte} När det gick som bäst var det 8-10 % utdelning. Men detta var innan det kooperativa och senare gick detta före-

tag upp i det och där försvarar min-
sann utdelningen. Där köpte vi bröd,
och det var stora, goda bröd. För att
far skulle få vara med, så behalte
han visst 5 kr, för jag, när det
startade, och det agiterades för den i
fackföreningarna. Slakt förekom inte
i mitt hem och inte hos grannarna
heller. Men däremot hade ofta fästing-
hetsägarna hänsä sina trädgårdar. Hem
vi som tyckte fick inte ha några.
På tal om djur så minns en mycket till-
fällande spott på den tiden. Ekorrar
fångades och sattes i käftarna, där
de fick springa runt i ett hjul. Folk
var inte djurvänliga precis, de tyckte
det var roligt med ett djur.

För att åteiga till jorden, så hade de

sina särskilda slaktmetoder genom denna
åderlåtning av djur. Blodet skulle rin-
na av innan de dog s. k. skätkning.

Och detta fide endast den s. k. magis-
tern göra. Han var en slags tjänsteman
inom prästerliga administrationen.

Och den seden tyckte inte vi svenskar
om. Min far var mycket intresserad
kolonist. Han var med bland de första
här i Lund. Vi hade koloni precis mitt
emot, där vi bodde. Där delades upp
en hel åker, som stam hade köpt upp,
och som man kunde arrendera en lott
av. Denna här uppe i Höllevången bör-
jade anläggas 1806-07 och min far var
med. Men det fanns tidigare här i Lund.
Vi odlade lite grönsaker och potatis.
Grannarna hade flera kolonier där. Så

lärte man lite och kunde ibland försöka
odla gurkor &c. och så småningom
byggde man små hus också där. Och
hän började odla med juktträsk så
småningom. Det var far, som skötte dem.
Dessa kolonier anlades, för att man skul-
le ha fritidsintressen. Och detta slog
mycket väl ut, för ursprungligen hade
dessa människor, liksom vi, kommit
från landet och hade saknat detta
att syssla med jorderna. Så gick inte
arbetarna ut och träffade kamrater eller
på krog. Från början var detta med fri-
tiden meningen, men så småningom
märkte man, att det var överskott
praktiskt nytta. Det var mycket bättre
i början att arrendera. Far hade kolonier
till 1923 då området började bebyggas.

Då övertog jag kolonirörelsen och flyttade
upp till området vid Konungskärr och
den hade jag till o. 1950. Vår om-
råde bildade en koloniförening. Där
hade man mycket gemensamt, gjorde
gemensamma inköp och gav varandra
råd. Och så ordnades fester med ku-
lösta lyktor och dans och musik. Vår
område hade alltid en liten fest-
plats. Från början hade de enbart
höstfester. Det äldre koloniområdet
i Sund låg ute på öster, och när jag
var liten var jag med på höstfesten
där. Och i norra kolonin i Sund var
och är fina fester med dans. Vår ko-
loni var inte så stora fester, men de
hade under några år midtommars-
fester med dans och lekar där.

Och så spelades drag spel och var och en
tog matkorg med kaffe med sig. Mor
skummade gjävr mjölkens vi köpte och så fick
vi grädda till kaffet, för det höjde alltså
till. Så någon grädde köptes aldrig.

Det vanligaste var att koka maten. Stekt
sill hade vi förstås. Men någon sällsynt
gång hade vi också kokt torske. Köttet
koktes också, ibland hade vi t. ex. kallops.
Men så vid finare tillfällen då hade vi
fläskstekt, som stektes i en stor stekgryta
i stekplottet. Min barndom kom det
färska margarinet, fast det användes
aldrig. Det var visst inget vidare gott.
Jag tror, att de då använde djurolja och
färs senare vegetabiliska till margarinet.
Hushålls redskap tyckte jag var som nu
fast enklare. Men om vi någon gång

köpte kött, så skär mor gjävr ut liffarna
och använde då en köttklubba av
metall. Kryddor krossade mor gjävr.
Senap t. ex. köptes hel och så blanda-
des den med ättika, salt och socker,
och så hade vi en sår här jämn-
kulla, som mor salt och rullade i ett
stort, ovatt kerfat. Den kallades för
'Senapsbr'. Hon hade fatet i Penäkt
och så rullade den genom att hon röjde
på kroppen, och då kunde hon t. ex.
sitta samtidigt. Och där kunde och
andra kryddor krossas, fast det var
mest till senap. Och andra kryddor
~~knapp~~ knabbades med baksiden på
kött klubban. Det sved väldigt, ögonen,
när mor gjorde senap, minns jag. För
användes mycket, mycket senap. Det

stod i regel alltid på bordet, för det hörde
till att att mat skulle kryddas upp.
Konserverad mat förvarades i källaren,
där var det ju sval. När fanns kaloch
ved, som vi eldade med och så ett skäp
för denna mat. Under kriget var det
sjukt så med maten. Kåten hade så
litet fett, så man blev sållan mätt.
Man fick nöja sig med, vad man fick
på rationerings korten. Potatisen gjorde
nog att vi och andra klarade oss.
I början gick det rätt så bra men så
blev rationen på bröd så småningom
mindre, och då blev det besvärligt.
Bröd äts till alla måltider. Kyrkdighe-
terna inrättade folk köte, där mat kunde
fås för en billig penning. Det gällde
mest för unga karlar och ensamstående,

som hade det svårast för att gå i hop med
maten. Då hade de mycket råttbröd,
torkat blod. Det var gott och vittigt
och så, så man kunde äta mycket
av det, fast det var ju inget fett.
Jag minns, att man mer bakade blod-
plättar. Och vi hade ett väffeljäm,
minns jag. Men någon vanlig väffeldag
blev det inte utan man blandade upp
degens med havre mjöl som det blev
mer av. Men det såg ju godare ut
i väffel form, tyckte vi. Havre var
också råsonerat, men man kunde
få det i större mängder, eftersom det
inte var direkt rått brödbakning.
Men det blandades upp med det lilla
vete mjöl vi hade. Väffeljämet var
starkt och klumpigt och vändes uppe

på spiren. Det var av jämn. Ägg var väldigt svårt att få. Men hade man lite anknytnings till landet, så kunde man få lite vid sidan om, ^{ägg} ~~frukt~~. Och det hade ju vi. Last buren kanna var rätt så stängt kontrollerade. Ubland kontrollerades paketer på tågerna. ex. När det var så som värst, så lydhades far någon gå få lite till oss från landet. Saker var också ransonerat så det fick vi vänta oss av med. Högstensmör såg man inte till under kriget. Bränsle var mycket starkt ransonerat. Man kunde inte frös, men det var minsann alltid på gränsen till det. Kol frös vann helt rätt som de. Ved och torv fick vi elda med. Så småningom kom torvbräcketter till. Men i början var det

vanliga korv-lutar. Men fick köpa allting på kort. Men alla fyra ären var inte lika svåra, de sista var värst. Jag köpte inte mina försäkringar ännu hade sina matvanor genom inflyttningen till stan. Fast så småningom tror jag att grannfarna lärde ut olika sätt till varandra i stan. För de ungdomar så mycket då. Då var det över läggningar om allting. Men däremot minns jag att när jag var på besök hos min farbror på landet, så stod där mitt på bordet ett fat med ärtor och på varje plats låg en skiv av . Och så åt de i bland, men inte alltid, ur samma fat. Det var på vardagarna och när maten var lämpad för det som soppor. Och så dricka till och

det var ju inte alltid så färdigt. Flörket
hängde på vinden och var lite möjligt
utanpå, minns jag, på landet.
Arbetarnas liv var i regel så lite
färdigt, för det var i regel 10 timmars
arbetsdag. Ynnan får började kloc-
kan sex på morgonen fick han kaffe
och smörgåsar eller skorpar. Några
namn på mat tider fanns inte bland
arbetarna i stan. Men på landet fanns
det, vet jag, fast jag glömt dem.
Skolan började alltid förrän åtta, så
vi barn fick bygga längre. Klockan
sex höjde man alltid hur fabriken
stutade. Och sen var det ju kort,
och då hade far smörgåsar med sig.
I regel hade han en halv timme
till ju kort vid 8-1/2 9. I regel hade

far 'spege fläsk' dvs. rökt fläsk, ost eller
korv på smörgärsarna, och det var stora, sto-
ra smörgärsar, skurna i brölets längd. Mat
knusslades det inte på, för det var trummat
med fars hårda arbete. Öh fick far dag-
ligen på arbetsplatsen. På morgonen de-
lades kanner ut. De var av tenn, för
jag, med lock på, som satt fast i en
kedja. Där gick två biter åt idén, och
det var ransonen, fast jag tror, att de
kunde mycket väl få mer. Det kallades
för 'dagöl'. Klockan halv var det midlag.
Då stegade jobberna. Då kom far hem.
Han var ju till klockan halv två. Och
han fick till till en dygg tur utom. Då
ät vi alla gemensamt, och det gick ab-
solut inte för sig att någon kom då och
någon senare. Då åt vi vanligt enkel mat,

t. ex. soppor, bruna böner med fläsk eller kött
bullar. Skivade morötter åt vi mycket och
makaroner ofta också. De var i fyrkantig
form och äts till fläsk. Bröd åt vi alltid
till middagen. Någon gång fick vi lite
tårt smör att smeta på. Det mättade ju.
Oftast hade vi efterrätt. Om inget annat
så i varje fall ett glas mjölk. Så små-
ningom lärde vi oss att äta lingon,
och då blev det ofta lingon och mjölk.
Blåbär och mjölk fick vi också. Och så
vid finare tillfällen var det alltid soft-
soppa eller kräm, det hörde till. Arbe-
farna åt alltid vid denna tid, till
skottnad från societeten, det hörde
man talas om, som åt senare på dagen
t. o. m. på kvällen. Sedan arbetade
far till sex, och där var aldrig någon

paus. Men vi som gick i skolan vi fick
alltid kaffe när vi kom hem. Efter-
middags kaffet var det gottaste, som
fanns, tyckte vi. Då fick vi en skiva
bröd till med smör på och ibland
var det honung på. Det tyckte särskilt
vi barn om. Då kvällen, när far kom,
var det alltid lagad mat igen. Kokt
potatis och salt sill. Någon gång växla-
de mor med stekt sill eller fläsk eller
stuvade potatis. Det var kvällsmaten
vid 7-tiden, något annat namn
fanns inte. Då åt alltid hela familjen
gemensamt. De allra minsta fick för-
stärk mylk eller välling. Bröd åt alltid
till. På lördagarna var det samma sak,
då arbets tiden var litea lång. Arbetsmen-
nen var i allmänhet förtärliga med sprit

i veckan. Men på tisdagarna hörde det
till att de skulle ha brännvin. Det
var arbetarnas fröste medel. Detta och det
hårda arbetet och dåliga bortäder gjorde,
att de i regel var mårbeta i 40 års al-
dern och gubbar vid 50 år. Om vi
skulle ha ärtor, håll vi på, att det
skulle vara på torsdagarna. Det hängde
ihop. Min mor tillredde små potatis
i ärtorna. Och så småningom blev det
'ärtstreckor' i ärtorna. De heter egent-
ligen jordärtstreckor, fast det sa vi
aldrig. När var härlig smak på dem.
Och så la mor alltid timjan i soppan.
Sådanst kryddade mor upp ärtorna med.
Så i påsk veckan kom först 'Påskmån-
dag' och nästa dag var 'Vit tisdag', och
då skulle vi alltid ha 'streckor'.

Handwritten note at the bottom of the page.

Det var någon slags pannkakor. Det var
tycker och antagligen var det någon slags
samma blandat mjölk av gröse art och
mera mättande. De stektes på järnet.
Sen hade man mor ett 'munkejörn'.
Det var en stekpanna med kupor
neråt och där slogs smeten och man
fick en slags bollar. Jag tror det var
7 st. hål i pannan. Det var vanlig
pannkakessmet fast jäst. Munkeorna
kunde ätas som middag, efter rött
eller vitt kaffe, beroende på vad vi
hade råd till just då. Och skulle
det vara riktigt fint, fick vi sylt till
~~ett~~ annars blev det bara vanligt soc-
ker. Sådana fanns munkejörn fanns
både i koppar och järn. Vi hade ett
av järn. På söndagarna var det mid-

dagen alltid. Då skulle det vara något extra. Då hade vi alltid en ritlig vit tygduke på bordet. Men på vardagarna hade vi alltid tidningen som duk. På den tiden var alltid tidningarna fyr-sidiga och stora. Och när den veks ut, så räckte den till bordet. En sida användes en fyra dagar. På den tiden användes det ofta i arbetet hem. Det var oerholigt vanligt. Tidningar användes till mycket då. I vissa rum kunde man dansa med dem el. på toaletter. Fast inte inom rummen. Jag minns inte, att vi hade vaxduk. Men jag minns, att de kom så småningom, och att de luktade illa. Korkmattor kom ung. samtidigt minns jag. Och då hade man en fyr-

kantig bit under bordet och skarmattor
runt omkring. Fast vi hade det inte
hemma. Jag tror jag var rätt gammal,
när växduk började användas. Regel
slog sig arbetarna ihop vid premi-
eration av tidning. Annars blev
det för dyrt. Vi delade med grann-
familjen i huset. Så byttes man om
att låra den först en vecka i taget.
Och så var det alltid trevligt, när
grannen kom in med tidningen. Då
blev det snack om, vad som stod i
den. Då kunde det bli intressanta
diskussioner, för på den tiden utveck-
lade man konversationskonsten. Folke
njöt av att utbyta tankar och
ideer. På söndag morgnarna gick
alltid gubbarna, där vi bodde, till

varandra och bjöd på morgonsup. Då berättades roliga historier och gubbarna tillades oss att vara roligast. Och på kvällarna när tidningen skulle bytas såt vi alla runt ett runt bord med en fotogen-lampa mitt på. Det var inte råd med mer än ett en lampa i ett rum. Vid bordet lästes tidningen och läxor. Och mor och far hjälpte oss barn att lära läsa ur tidningen. Vi läste Arbetet. Skånska Dagbladet lästes och vi av en del småflickor och småpojkar. Man prenumererade på tidningen genom närmaste affär och far gick in och hämtade den på väg hem från arbetet på kvällen. Då tog sig gubbarna i regel god tid och stod och pratade med kökaren och varandra. Då kände de smus och vi älskar min far för Söre skuren. Sedan höllde man

smusen själv i små näverdosor. Far luggade inte smusen utan den stoppades i näsarn.
Det smusades ofantligt mycket på den tiden.
Det fanns t. o. m. gamla gubbar då, som hade små skedar, som de färdde in smusen i näsan med. Så småningom började det bli vanligt att bygga smusen. Och i verkstaden, där jag arbetade fanns på varje avdelning en spott kopp. Det var kunnigast då. Vill något riktigt festligt tillfälle kunde det hända att far & rökte en cigarr, t. ex. till jul. När man någon gång hade en fest eller var bortbjuden så spelade alltid gubbarna kort och drack toddy. Man hade koket vatten i en kungare, socker och en flaska konjak på bordet. Det var den billigaste konjaken. Färgat brännvin. På den tiden spritade inte

Kvinnorna bland de fattigare i varje fäst.
Det hörde absolut inte till. En kvinna
rökte inte heller. Det väckte ett väldigt
uppsående, om någon rökte. Jag minns,
att sådana, som varit i Köpenhamn,
där kvinnors rökte ibland, inte kunde
förstå något sådant. Det ansågs mycket
opassande. Vi barn fick alltid ställa
fadda glaset för douchit ur, och det var
starkt. På söndagarna åt vi och så klodan
tobr och fick i regel något extra. Till
söndags kaffet brukade vi få vetebröd,
antingen köpt eller som mor bakat. Det
var sällan vi hade bjudningar med mat.
Men ett par gånger om året kom släktin-
gar från landet. Kom andra var det i
regel kaffe bjudning. Då köpte vi i regel
kakor, för ugnet var så primitivt.